

Hallituksen esitys Eduskunnalle taimiaineistolaksi

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi taimiaineistolaki. Laki koskisi puutarha-, hedelmä-, koriste- ja vihanniskasvien taimiaineiston tuotantoa ja markkinointia. Laissa on otettu huomioon taimiaineiston markkinointia koskevat Euroopan yhteisön (EY) direktiivit. Ehdotettu laki kumoaisi vuonna 1991 annetun taimiaineistolain.

Direktiiveissä asetetaan yksityiskohtaisia vaatimuksia tuotannon järjestämisestä ja taimiaineiston laatuvaatimuksista. Lakiin on otettu vain elinkeinon harjoittamista koskeva ja markkinoitavalle tuotannolle asetettava perussääntely.

Taimiaineistoa saisi markkinoida vain kasvintarkastusviranomaisen valtuuttama taimien

toimittaja. Taimiaineiston tuotannolle ja sen valvonnalle asetetaan vaatimuksia ja ehtoja, joilla taataan kaupan pidettävän taimiaineiston laatu sekä kasvien terveys. Taimiaineistoa myydessä tavara on varustettava taimitodistuksella.

Maa- ja metsätalousministeriö antaisi tarkemmat määräykset tuotannon järjestämisestä ja taimiaineiston perinnöllisen ja ulkoisen laadun vaatimuksista sekä kasvien terveydestä ottaen huomioon direktivien säännökset.

Laki liittyy Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa (EU) ja on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti EU-jäsenyyden kanssa. Voimaantuloajankohdasta säädettäisiin asetuksella.

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
YLEISPERUSTELUT	3	3.2. Organisatoriset vaikutukset	7
1. Nykytila	3	4. Asian valmistelu	7
1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö	3	5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja	8
1.2. Euroopan yhteisöjen lainsäädäntö	4	YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT	8
1.3. Suomen liittymissopimus	5	1. Lakiehdotuksen perustelut	8
2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset uudistukset ...	6	2. Voimaantulo	11
2.1. Esityksen tavoitteet	6	Lakiehdotus	12
2.2. Keskeiset uudistukset	6		
3. Esityksen vaikutukset	7		
3.1. Taloudelliset vaikutukset	7		

YLEISPERUSTELUT

1. Nykytila

1.1. Lainsäädäntö ja käytäntö

Voimassa oleva taimiaineistolaki (663/91), jota sovelletaan puutarhakasvien taimiaineiston kauppaa varten tapahtuvaan tuotantoon, maahantuontiin ja kauppaan, tuli voimaan 1 päivänä maaliskuuta 1992. Laki koskee taimitarhakasvien, hedelmä-, marja- ja koristekasvien sekä vihanneskasvien taimiaineistoa. Lain tavoitteena on edistää terveen, hyvälaatuisen ja Suomen kasvuoloihin sopivan puutarhakasvien taimiaineiston tarjontaa.

Taimiaineiston tuotannossa on noudatettava laissa säädettyjä yleisiä tuotantoehtoja. Taimiaineiston lisäysaineistoa saadaan ottaa vain emokasveista, joissa ei esiinny asetuksella säädettyä määrää enempää kasvintuhoojia ja joiden tiedetään olevan kysymyksessä olevaa lajia ja lajiketta. Taimitarhakasvien taimiaineistoa voidaan tuottaa myös erityisten tuotantoehtojen mukaan luokiteltuna. Tällaiset tuotantoehdot voidaan asettaa taimiaineiston ja sen tuotannossa käytettävien emokasvien terveyden, aitouden, hyviksi havaittujen tuotantotapojen ja Suomen kasvuolosuhteisiin sopivuuden toteamiseksi.

Laissa säädetään varsin yksityiskohtaisesti kaupan pidettävän taimiaineiston vähimmäistä laatuvaatimuksista. Taimiaineiston tulee lain mukaan olla kooltaan ja muodoltaan kullekin lajille ja lajikkeelle tyypillistä, sen pitää olla normaalisti kehittyntä eikä se saa olla merkittävässä määrin pakkasen vaurioittamaa tai mekaanisesti vaurioitunutta. Lisäksi taimien tulee olla riittävän nestepitoisia sekä normaalioloissa oikein istutettuina ja asianmukaisesti hoidettuina niiden tulee juurtua ja kasvaa.

Maahantuotavan ja kaupan pidettävän taimitarhakasvien taimiaineiston on oltava lajiltaan, lajikkeeltaan, ja jos se on tuotettu erityisten tuotantoehtojen mukaisesti, myös luokitukseltaan oikein nimettyä. Jos taimiaineisto ei ole tai sen ei tiedetä olevan Suomen kasvuolosuhteisiin sopivaa, maahantuojan ja myyjän on ilmoitettava siitä ostajalle. Edellä mainitut seikat, myyjän nimi ja taimiaineiston viljely-

maa, tai milloin taimiaineisto on kasvanut useassa eri valtiossa tai osavaltiossa, sen kasvatusmaat on merkittävä taimiaineistoon tai muulla tavalla ilmoitettava maahan tuotaessa ja kaupan eri portaissa.

Taimiaineistasetus (1360/91) velvoittaa taimiaineiston tuottajat tekemään valvonnan järjestämistä varten ilmoituksen toiminnastaan maatilahallitukselle eli nyttemmin kasvintuotannon tarkastuskeskukselle, joka pitää ilmoitusten perusteella rekisteriä.

Taimiaineistolain tarkoittaman puutarhakasviaineiston on täytettävä myös kasvinsuojelulain (127/81) asettamat vaatimukset. Lain tarkoituksena on kasvien suojeleminen kasvintuhoojilta. Kasvintuhoojilla tarkoitetaan lain mukaan sellaisia eläimiä, kasveja, viruksia ja muita eliöitä, jotka voivat aiheuttaa vahinkoa kasveille tai niistä saataville tuotteille. Viranomaiset saavat ryhtyä laissa tarkoitettuihin toimenpiteisiin sellaisten asetuksella säädettyjen kasvintuhoojien torjumiseksi, jotka voivat huomattavasti vahingoittaa viljelyksiä, varastoituja kasveja tai kasvituotteita.

Kuluttajansuojalaki (38/78) ja siihen liittyvä lainsäädäntö koskevat taimiaineiston kauppaa silloin, kun yksityinen kuluttaja ostaa tuotteita elinkeinonharjoittajalta. Elinkeinonharjoittajien välinen taimiaineiston kauppa kuuluu kauppalain (355/87) soveltamisalaan. Molemmat säädökset ovat yleislakeja, joihin nähden taimiaineistolakia sovelletaan täydentävänä, tuotteiden laatua koskevana erityislakina.

Taimiaineistolain täytäntöönpanoon liittyvästä tarkastus- ja valvontatoiminnasta huolehtii kasvintuotannon tarkastuskeskus. Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen kasvinsuojeluosasto pitää taimiaineistolaisissa tarkoitettua rekisteriä elinkeinonharjoittajista, valtuuttaa tarkastajat ja valvoo tarkastusten tekemistä.

Taimiaineistolain tarkoittamia taimitarhoja on rekisteröity noin 350, taimimyymlöitä 879 ja vihannes- ja koristekasvien taimituottajia noin 35. Rekisteriin ottamisesta on ilmoitettu siihen kuuluville kirjallisesti. Valtuutetut tarkastajat ovat pistokoeluonteisesti tarkastaneet taimiaineistoviljelmiä ja taimimyymlöitä. Lain

voimassaolon aikana on jouduttu huomauttamaan lähinnä taimiaineiston puuttellisista merkinnöistä.

Pääosa Suomessa tuotetusta taimiaineistosta on tuotettu yleisten tuotantoehtojen mukaisesti. Maatilahallitus on määrännyt erityisten tuotantoehtojen asettamisesta vain marjakasvien tervetaimituotannossa. Erityisten tuotantoehtojen mukainen marjakasvien tervetaimituotanto on säännöllisen ja tehokkaan tarkastuksen piirissä. Tervetaimituottajia on maassamme vajaa 40. Tervetaimien myyntikieltoja on jouduttu antamaan lain voimassaolon aikana muutamia. Toistaiseksi ei ole taimiaineiston perinnöllisen laadun, lajikkeellisuuden varmentamisesta määrätty erityisiä tuotantoehtoja. Tervetaimituotannossa lajikkeen terveys ja oikean lajikenimen käyttämisen vaatimus tulee varmennettua, mutta muussa tuotannossa lajikenimen varmentamiseen ja sen valvontaan ei ole erityisemmin kiinnitetty huomiota.

Ulkomainen taimiaineisto tarkastetaan aina rajalla tai vastaanottajan varastossa. Taimiaineiston maahantuojia on velvollinen esittämään ennen maahantuontia tulliviranomaiselle lähettämäänsä kasvinsuojeluviranomaisen antaman kansainvälisen terveystodistuksen, johon valtuutettu tarkastaja tarkastuksen perusteella tekee merkinnän taimiaineiston hyväksymisestä. Suurin osa Suomeen tuodusta taimiaineistosta tulee Euroopan unionin (EU) jäsenvaltioista. Vain harvoin tarkastetut tuontierät on todettu taimiaineistolain säännösten vastaisiksi.

Vientiin tarkoitettulle taimiaineistolle tehdään tarkastukset ostajamaiden säädösten mukaisesti.

Kestävien, Suomen kasvuoloihin sopivan taimiaineiston tuotannon järjestämiseksi perustettiin 1980-luvulla niin sanottu keskas-projekti. Siinä kerättiin ja rekisteröitiin yli 700 koristekasvin kantaa. Niistä parhaita ollaan valitsemassa kaupalliseen taimituotantoon.

1.2. Euroopan yhteisöjen lainsäädäntö

Euroopan yhteisöissä (EY) on vasta viime vuosina sisämarkkinatilanteen edellyttämällä tavalla annettu kolme taimiaineiston markkinointia koskevaa neuvoston direktiiviä. Jäsenmaissa voimassa olleiden erilaisten vaatimusten yhtenäistämiseksi jäsenmaiden on annettava taimiaineiston tuotantoa ja markkinointia koskevat säännöksensä direktiivien mukaisesti.

Hedelmätuotantoon tarkoitettujen hedelmäkasvien taimien ja niiden lisäysaineiston pitämisestä kaupan annettun neuvoston direktiivin (92/34/ETY), jäljempänä hedelmäkasvien taimiaineistodirektiivi, liitteessä luetelluista 22 lajista Suomessa viljellään vain herukkaa, kirsikkaa, luumua, mansikkaa, omenaa, päärynää ja valdelmaa. Hedelmäkasveilla direktiivissä tarkoitetaan hedelmä- ja marjakasveja. Koristekasvien ja niiden lisäysaineiston pitämisestä kaupan annettun neuvoston direktiivin (91/682/ETY) liitteessä luetellaan 16 kasvilajia, joista lähes kaikkia viljellään tai markkinoidaan Suomessa, mutta joista vain muutama on puuvartinen avomaalla viljeltävä kasvi. Vihannesten lisäys- ja taimiaineiston, lukuun ottamatta siemeniä, pitämisestä kaupan annettun neuvoston direktiivin (92/33/ETY) liitteessä luetellaan yhteensä 44 vihanneskasvilajia. Niihin sisältyvät suurimmaksi osaksi Suomessa viljeltävät vihanneskasvit.

Markkinointia koskevat säännökset eivät koske taimiaineiston vientiä kolmansiin maihin eikä vähäistä paikallista markkinointia.

Vain akkreditoidut, viranomaisen valtuuttamat taimiaineiston toimittajat saavat markkinoida direktiiveissä tarkoitettua taimiaineistoa.

Taimiaineiston toimittajan tulee varmistaa, että hänen markkinoimansa taimiaineisto täyttää direktiivien vaatimukset. Valvonnan saa tuottaja itse järjestää tai hän voi käyttää apunaan valtuutettua taimiaineiston toimittajaa. Myös viranomainen voi suorittaa tämän valvonnan. Taimiaineiston tuotannon valvonnan on komission direktiiveissä (91/682/ETY), (92/33/ETY) ja (92/34/ETY) annettu selkeät määräykset: 1) valvonnan järjestämistä varten on selvitettävä tuotantomenetelmän kriittiset kohdat, 2) järjestettävä menettely laadun varmentamiseksi ja 3) tuotannosta on ennen markkinointia otettava näytteet tarkastettavaksi hyväksytyssä laboratorioissa.

Valvontaviranomaisen on akkreditoitava tuottaja ja toimittaja todettuaan, että tämän tuotantomenetelmät ja laitokset täyttävät direktiivissä asetetut vaatimukset ottaen huomioon toiminnan luonteen. Akkreditointi on uudistettava, jos toimittaja päättää ryhtyä suorittamaan muita toimia kuin niitä, joita akkreditointi koskee.

Tuotannon järjestämisestä on komission direktiiveissä (93/48/ETY), (93/49/ETY) ja (93/61/ETY) kasvilajiryhmittäin annettu tuotanto-ohjelmat, joissa määrätään tuotannon

olosuhteita koskevista vaatimuksista (taimiaineiston laatuvaatimukset), sekä tuoteselosteesta, joka on liitettävä taimiaineistoon sitä markkinoitaessa. Tuotannossa on toteutettava kasvinsuojelun vaatimuksia.

Kussakin tuotanto-ohjelmassa on liitteessä lueteltu kasvintuhoojat, joita tuotannossa ja taimiaineistossa ei saa esiintyä. Edellä mainituissa taimiaineistoja koskevissa direktiiveissä määrätään taimiaineiston laatua ja käyttökelpoisuutta alentavista kasvintuhoojista. Kasvinsuojelun vaatimukset koskevat karanteenituholaisten torjumista.

Markkinoitavan taimiaineiston tulee pääsääntöisesti olla perinnölliseltä laadultaan eli lajiltaan ja lajikkeeltaan tunnettua ja taattua. Sen tulee täyttää ulkoista laatua koskevat vaatimukset. Siinä ei saa olla käyttöarvoa häiritseviä vikoja tai heikkouksia. Taimiaineiston tulee täyttää myös kasvien terveydelle asetetut taimiaineistoja koskevissa direktiiveissä ja kasvinsuojeludirektiivissä (77/93/ETY) määrätyt vaatimukset.

Direktiiveissä on varsin yksityiskohtaiset määräykset taimiaineiston perinnöllisestä laadusta ja sen varmentamisesta. Lajikennimeltään varmennettua *hedelmäkaskvien* taimiaineistoa saa markkinoida vain, jos se on tuotettu sertifiointijärjestelmän mukaisesti. Markkinoitavan taimiaineiston tulee polveutua lajikkeen esiperasaineistosta. Sitä lisäämällä tuotetusta perusaineistosta polveutuvaa taimiaineistoa saadaan myydä sertifiointina aineistona. Sertifioidun taimiaineiston tulee olla viranomaisen varmentamaa. Sertifiointijärjestelmää EY:ssä ei ole toistaiseksi vahvistettu. Siihen asti kunnes järjestelmä vahvistetaan, jäsenmaat saavat käyttää kansallista järjestelmäänsä, jonka tulee täyttää kansainvälisesti hyväksytyt vaatimukset.

Taimiaineistoa saa sertifioida vain sillä edellytyksellä, että se on lajiketta, joka on yleisesti tunnettua tai suojattu jalostajanoikeudella, merkitty viralliseen lajikeluetteloon taikka merkitty toimittajan itsensä pitämään lajikeluetteloon. Komission päätöksellä (93/79/ETY) on määrätty, miten lajikkeet on kuvattava toimittajan pitämässä luettelossa.

Hedelmäkaskvien taimiaineistoa, joka ei ole lajikkeeltaan edellä kuvatulla tavalla varmennettua, saa tuottaa ja markkinoida CAC (Conformitas Agraria Communitatis) -aineistona. Sellaisen aineiston tulee olla lajiltaan ja lajikkeeltaan tunnistettavaa.

Markkinoitavan *koristekaskvien* taimiaineiston tulee perinnölliseltä laadultaan olla varustettu lajikennimellä tai kasviryhmän nimellä. Jos markkinoinnissa käytetään kasviryhmän nimeä, toimittajan tulee kuvata ja mainita kasviryhmän nimi niin, että tällaista taimiaineistoa ei sekoiteta lajikkeelliseen aineistoon. Toisin kuin hedelmäkaskvien taimiaineiston tuotannossa, koristekaskvien taimiaineiston oikean lajikennimen varmentamiseksi ei ole luotu sertifiointijärjestelmää.

Vihanneskaskvien taimiaineistoa saadaan markkinoida vain lajikennimellä varustettuna.

EU:n alueella saa markkinoida vihanneskaskvien lajikeluetteloon merkittyjen lajikkeiden taimiaineistoa. Vihanneskaskvien lajikeluettelon laatimisesta on määrätty vihannesten siementen pitämisestä kaupan annetun neuvoston direktiivissä (70/458/ETY).

Taimiaineiston tulee markkinoitaessa olla varustettu taimitodistuksella. Direktiivien mukaan taimiaineiston tuotantomaata ei merkitä taimitodistukseen.

EU:n jäsenmaiden on valvottava riittävästi alueellaan tapahtuvaa taimiaineiston tuotantoa ja alueellaan markkinoitavan taimiaineiston laatua. Valvonnan tulee kattaa myös muista jäsenmaista tuotu taimiaineisto. Jäsenmaihiin saa tuoda taimiaineistoa vain sellaisista EU:n ulkopuolisista maista, joissa taimiaineiston tuotannolle ja laadulle on asetettu vastaavanlaiset vaatimukset kuin EU:n.

1.3. Suomen liittymissopimus

Jäsenyysneuvotteluissa Suomi kiinnitti huomiota taimiaineistoja koskevista direktiiveistä keskusteltaessa siihen, että monivuotisten, talvehtivien kasvien taimiaineiston alkuperällä ja tuotanto-oloilla on huomattavaa vaikutusta niiden elossa pysymiseen ja menestymiseen Suomessa. Eteläisissä oloissa tuotetut taimet menestyvät usein huonosti Suomessa. Tästä syystä on pidetty tarpeellisena, että ostaja saa tiedon siitä, missä taimet on tuotettu. Direktiivien mukaan taimiaineiston alkuperää ei ole merkittävä taimiaineistoon. Tästä syystä Suomi esitti neuvotteluissa, että Suomessa saatisiin vaatia taimiaineiston alkuperä merkittäväksi taimitodistukseen kuten tähänkin asti.

EU ei suostunut tähän vaatimukseen. Liittymissopimuksen mukaan Suomessa saadaan

kahden vuoden siirtymäaikana vaatia kotimainen taimiaineisto merkittäväksi alkuperätie-doilla.

2. Esityksen tavoitteet ja keskeiset uudistukset

2.1. Esityksen tavoitteet

Esityksen tarkoitus on muuttaa voimassa olevia taimiaineiston tuotantoa ja markkinointia koskevia säännöksiä siten, että ne vastaisivat EY:n säännöksiä.

Ollennainen muutos aikaisempaan on vaatimus, että vain kasvintarkastusviranomaisen valtuuttama (akkreditoima) taimiaineiston toimittaja saa markkinoida taimiaineistoa. Taimiaineiston tuotannolle ja tuotannon laadunvalvonalle joudutaan asettamaan myös tiukemmat vaatimukset kuin voimassa olevassa lainsäädännössä. Vaatimus varmennetun lajikkeen ilmoittamisesta asettaa taimiaineiston tuotannolle nykyistä täsmällisempiä ehtoja.

Lain soveltamisala laajenee siltä osin kuin uusi laki tulee sovellettavaksi myös hedelmä- ja koristekasvien siemeniin. Sellaisten kasvilajien, joiden tuotantoa koskevia säännöksiä ei ole harmonisoitu EY:ssä, tuotannolle ja markkinoinnille voidaan asettaa kansallisia säännöksiä. Tällaisen taimiaineiston maahantuonnille ei saa kuitenkaan asettaa rajoituksia, joita voidaan pitää kaupan esteenä. Taimiaineiston alkuperän ilmoittamista koskevaa vaatimusta ei pidettäne kaupan esteenä Euroopan unionissa silloin, kun kyseessä ovat kasvilajit, joiden tuotantoa ja markkinointia koskevia säännöksiä ei ole harmonisoitu EY:ssä.

Taimiaineiston lajikkeen ilmoittamista koskeva vaatimus tulee muuttamaan monien kasvilajien tuotantotapaa. Hedelmäkasvien taimituotannon sertifiointivaatimus edellyttää, että päätetään sertifiointijärjestelmästä. Järjestelmän perusteet on annettu hedelmäkasvien taimiaineistodirektiivissä. Koristekasvien taimiaineiston lajikkeen tai vähintään kasviryhmän ilmoittamisen vaatimus edellyttää muutoksia koristekasvien taimituotannon järjestelyssä.

Taimiaineistoja koskevien direktiivien edellyttämä hedelmä- ja koristekasvien lajikkeellisen tuotannon vaatimus voidaan toteuttaa antamalla maatalouden tutkimuskeskuksen yhteydessä toimivalle tervetaimiasemalle tehtä-

väksi huolehtia lajikkeellisen tuotannon kanta-aineiston ylläpitämisestä ja tarvittavasta tuotannosta.

Avomaan koristekasvien tuotannon kehittymiselle on hyvät edellytykset keskas-projektin seurauksena. Koristekasvien taimien tuotantoa voidaan kehittää luomalla keskas-projektin yhteydessä kerättyjen kasviaineistojen tuotantoja markkinointiehdot. Keskas-kasviaineisto, yhteensä noin 700 kasvilajin kantaa ei täytä lajikkeen tunnistamisen vaatimuksia. Se täyttäisi kasviryhmä (group of plants) -nimellä markkinoitavan tuotannon vaatimukset.

2.2. Keskeiset uudistukset

Esityksessä ehdotetaan, että puutarhakasvien taimiaineistoa saataisiin ammattimaisesti markkinoida vain tietyt laatuvaatimukset täyttävänä aineistona. Järjestelmä poikkeaa nykyisestä muun muassa taimiaineiston merkintöjen, laatuvaatimusten ja valvonnan osalta. Tarkoituksena on, että kaikki ammattimaisesti markkinoitava puutarhakasvien taimiaineisto täyttäisi vaatimukset siltä osin kuin niitä on asetettu ja muun taimiaineiston osalta vähintään Suomen nykyiset vaatimukset.

Nykyisestä taimiaineistolaista poiketen ehdotus kattaisi myös hedelmä- ja marjakasvien sekä koristekasvien siemenet. Sen sijaan vihaneskasvien siemeniä ei uusi laki kattaisi.

Ehdotetussa laissa valtuutettaisiin maa- ja metsätalousministeriö antamaan yksityiskohtaisia määräyksiä lain täytäntöönpanosta ottaen huomioon Suomea sitovat kansainväliset sopimukset ja lähinnä EY:n taimiaineistoja koskevat direktiivit.

Nykyisestä laista poiketen vain valtuutettu taimiaineiston toimittaja saisi markkinoida ja markkinointia varten tuottaa, varastoida ja maahantuoda taimiaineistoa. Kasvintuotannon tarkastuskeskus pitäisi elinkeinonharjoittajista rekisteriä kuten nykyisinkin ja valtuuttaisi taimiaineiston toimittajat.

Ministeriön päätöksellä annettaisiin tarkempia määräyksiä muun muassa niistä kasvintuotantohoojista, joita taimiaineistossa ei saa esiintyä, siitä, miten taimiaineiston toimittajan on järjestettävä toimintansa hyväksyttävästi, sekä taimiaineiston yleisestä laadusta, tuotannosta, kaupasta, käsittelystä, merkitsemisestä, taimiaineistotiedostosta ja varastoinnista. Lisäksi tarvittaessa annettaisiin määräyksiä, ohjeita ja

suosituksia esimerkiksi toimitilavaatimuksista ja muista vastaavista asioista, joiden avulla lain täytäntöönpanoa käytännössä valvotaan.

3. Esityksen vaikutukset

3.1. Taloudelliset vaikutukset

Taimiaineiston toimittajan valtuuttamisen (akkreditoinnin) ja laadun varmentamisen järjestäminen tulee lisäämään tuotannon kustannuksia. Samalla kuitenkin taimiaineiston laatu sekä perinnöllinen laatu että kasvien terveys tulevat ilmeisesti paranemaan.

Nykyisestä EU:n alueelta tuotavan taimiaineiston maahantuonnin ehtona olevasta valvonnasta luovutaan. Valvontaa olisi nykyistä enemmän suoritettava tuotanto- ja markkina- paikalla. On odotettavissa, että suurin osa nykyisistä tuottajista jatkaisi toimintaansa, jolloin valvotun tuotannon (akkreditoinnin) piiriin tulisi noin 350 taimitarhaa ja 879 taimi- myymälää.

Esityksessä ehdotetut taimiaineiston laatu- vaatimukset tulevat kattamaan nykyistä laa- jemman vihanneskasvivalikoiman. Nykyinen laki kattaa jo kaikki avomaalla viljeltävät koriste- ja hedelmä- ja marjakasvilajit. Esityk- sen mukaan olisi suoritettava sekä taimiaineis- ton toimittajan valtuuttamisen edellyttämää valvontaa että markkina- valvontaa, jotka virka- työnä hoitaisivat pääasiassa maaseutuelinkei- nopiirien tehtävään perehtyneet henkilöt. Tar- vittaessa voitaisiin käyttää muita valtuutettuja henkilöitä, joille tulisi maksaa valtion varoista palkkioita ja korvauksia. Työmäärä ei esityk- sen perusteella juurikaan kasva nykyisestä, koska lain piiriin kuuluvat elinkeinonharjoitta- jat tulisivat valvontaan varsin kattavasti jo EY:n säännösten mukaisesti uudistettavan kasvinsuojelulain nojalla.

Hedelmäkasvien sertifioitujen tuotannon jär- jestäminen edellyttää, että tervetaimiasemalle perustetaan hedelmäkasvien vertailukokoelmat ja samalla kehitetään puutarhakasvien lajike- tuntemusta ja -tutkimusta Suomessa. Kotimai- sen tuotannon kilpailukyvyyn varmistamiseksi tulisi keskas-projektin yhteydessä kerätyn ma- teriaalin emokasviaineisto sijoittaa ensisijaisesti tervetaimiasemalle. Nämä tehtävät edellyttävät tervetaimiaseman tuotannollisen toiminnan laajentamista. Tästä aiheutuvia kustannuksia ei

ole mahdollista kattaa myyntituloilla, vaan toimintaa joudutaan tukemaan myös budjetti- varoin.

Esityksellä ei ole olennaisia valtiontaloudel- lisiä vaikutuksia. Ehdotetun lain nojalla perit- täisiin valtiolle tarkastustoimenpiteistä maksu- ja, joiden suuruus valtion maksuperustelain (150/92) mukaan yleensä määrätään suoritteen omakustannusarvon perusteella. Nykyisellään maksut peritään tervetaimituotannosta ja tai- miaineiston tuonnin ja viennin yhteydessä sekä rekisteröinnin yhteydessä. Tarkastusmaksut voitaisiin periä esimerkiksi tuotantosuunnan ja pinta- alan mukaisena kiinteänä rekisteröimis- maksuna. Maksua ei perittäisi tai sitä voitaisiin alentaa, jos taimiaineiston toimittaja kuuluisi ehdotetun kasvinsuojelulain mukaiseen maksul- liseen kasvinsuojelurekisteriin.

Valvonnan suunnittelusta ja järjestelmän yl- läpitämisestä aiheutuvat kustannukset jäisivät valtion kannettaviksi.

3.2. Organisatoriset vaikutukset

Esityksellä ei ole erityisiä vaikutuksia jul- kishallinnon organisaatioon. Lain täytäntöön- pano sekä lain nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamisen valvonta kuuluisi maa- ja metsätalousministeriön alaiselle kasvin- tuotannon tarkastuskeskukselle. Kasvintuotan- non tarkastuskeskus voisi käyttää maaseu- tuelinkeinohallintoa ja muita valtuuttamiaan henkilöitä apunaan kuten nykyisinkin.

4. Asian valmistelu

Lakiehdotusta on valmisteltu maa- ja metsä- talousministeriön asettamassa asiantuntijatyö- ryhmässä, jossa ovat ministeriön lisäksi olleet edustettuina kasvintuotannon tarkastuskeskus, Taimistoviljelijät r.y. sekä Kauppapuutarhaliit- to. Työryhmän laatimasta lakiluonnoksesta ovat antaneet lausuntonsa Keskuskauppaka- mari, Lapin maaseutuelinkeinopiiri, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto r.y., Maa- seutukeskusten liitto, Maatalouden tutkimus- keskus, Svenska Lantbrukssällskapetens För- bund, Svenska trädgårdsförbundet, Suomen kul- ttajaliitto r.y., Taimistoviljelijät r.y., tullihal- litus ja valtiovarainministeriö. Saaduissa lau- sunnoissa suhtauduttiin esitysluonnokseen pää- osin myönteisesti. Monissa lausunnoissa

esitettiin huomautuksia lakiehdotuksen yksityiskohdista. Lausunnoissa on muun muassa painotettu taimiaineistoon liitettävän alkuperämaamerkinän tärkeyttä. Asian jatkovalmistelussa maa- ja metsätalousministeriössä työryhmän esitystä on käytetty pohjana laadittaessa tätä lakiehdotusta.

5. Muita esitykseen vaikuttavia seikkoja

Esitys liittyy hallituksen esitykseen Suomen liittymisestä Euroopan unioniin tehdyn sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 135/1994 vp).

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

Taimiaineiston markkinointi on säännelty EY:ssä samantapaisesti kuin kylvösiementen markkinointikin. Siemenkauppalaki (233/93), joka tuli voimaan samanaikaisesti ETA-sopimuksen kanssa, on yhdenmukainen EY:n kylvösiementä koskevien direktiivien kanssa. Siemenkauppalakiin on otettu vain kylvösiementen markkinointia koskevat perussäännökset. Maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä on annettu kasvilajiryhmittäin tarkemmat määräykset markkinoinnista ja tuotannosta sen mukaisesti kuin siemenkauppalaki ja kylvösiementä koskevat direktiivit edellyttävät. Samaa säädöstämistapaa ehdotetaan noudatettavaksi myös taimiaineistoa koskevassa lainsäädännössä.

1 luku. Yleiset säännökset

1 §. *Soveltamisala.* Pykälässä ehdotetaan lakia sovellettavaksi puutarhakasvien taimiaineiston markkinointiin, tuotantoon ja maahan tuontiin. Taimiaineiston käsite määriteltäisiin 2 §:ssä. Lakia sovelletaan vientiin vain siltä osin kuin vienti tapahtuu Euroopan unionin alueelle tai Euroopan talousalueelle, jos Euroopan talousalueesta tehty sopimus tulisi edellyttämään sitä. Kattavan valvonnan järjestämiseksi valvonnan tulee voida koskea myös sellaista tuotantoa ja aineistoa, joka on tarkoitettu vietäväksi Euroopan unionin alueelle tai Euroopan talousalueelle.

Taimiaineiston markkinointia olisi taimiaineiston tarjonta, myynti ja välittäminen. Taimiaineiston tarjontaa olisi sen kaupan pitäminen ja markkinointi ostajille. Tarjontaa ja myyntiä pidettäisiin laissa tarkoitettuna kaup-

pana siitä riippumatta, harjoitetaanko sitä kiinteässä toimipaikassa vai tori- tai kulkukauppana. Taimiaineiston välittämistä olisi käytännössä tavallisimmin viherrakentamisen yhteydessä tapahtuva taimituotteiden luovutus niiden myyjältä viherrakennustyön suorittajan välityksellä työn tilaajalle eli tuotteiden lopulliselle käyttäjälle. Viherrakentaminen rinnastettaisiin siten taimien luovutuksen osalta taimituotteiden kauppaan riippumatta siitä, hankkisiko työn suorittaja taimituotteita niiden tuottajalta tai muulta myyjältä omiin nimiinsä vai työn tilaajan lukuun.

Ehdotuksen mukaan laki ei koskisi taimiaineiston vähäistä markkinointia, tuotantoa tai maahantuontia, jota ei harjoiteta ammatillisesti. Vähäisenä markkinointina pidettäisiin lähinnä taimiaineiston luovuttamista satunnaisesti, vähäisinä määrinä, harvoille asiakkaille ja pääasiassa suoraan tuotantopaikalta ostajalle, ilman että taimiaineistoa tarjottaisiin julkisesti myytäväksi.

2 §. *Määritelmät.* Pykälässä määritellään lakiehdotuksen keskeisimmät käsitteet. *Puutarhakasvien taimiaineistolla* tarkoitetaan hedelmäpuiden ja marja-, koriste- ja vihanneskasvien taimia ja muuta lisäysaineistoa, ei kuitenkaan ruokasipulin istukkaita eikä vihanneskasvien siemeniä. *Lisäysaineistolla* tarkoitetaan siemeniä, kasvinosia ja muuta kasviaineistoa, joka on tarkoitettu puutarhakasvien lisäämiseen. *Taimilla* tarkoitetaan kasviaineistoa, joka on sellaisenaan tarkoitettu istutettavaksi.

Taimiaineiston toimittajalla tarkoitettaisiin luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa ammatillisesti taimiaineiston tuotantoa markkinointia varten, varastointia, maahantuontia, maastavientiä tai markkinointia.

Taimitodistuksella tarkoitetaan virallista tuo-

teselostetta, joka osoittaa, että kasvien terveyttä, laatua, tuotantoa, jakelua ja mahdollista luokitusta koskevat säännökset on täytetty. Sen muodosta ja sisällöstä määräisi tarkemmin maa- ja metsätalousministeriö.

2 luku. Taimiaineiston tuotanto ja markkinointi

3 §. *Taimiaineiston toimittajan valtuuttaminen.* Taimiaineiston tulee voida liikkua vapaasti EU:n alueella niin, etteivät jäsenvaltiot aseta esteitä toisessa jäsenvaltiossa tuotetun taimiaineiston markkinoinnille. Tämä vapaan markkinoinnin järjestelmä sekä tuonnin ehtona olevista maahantuontitarkastuksista luopuminen edellyttää, että taimiaineiston tuotannolle ja käsittelylle asetetaan yhteneväiset vaatimukset koko EU:n alueella ja että tuotantoa valvotaan.

Yleisperusteluihin viitaten ehdotetaan, että vain valtuutetut (akkreditoidut) taimiaineiston toimittajat saisivat harjoittaa taimiaineiston markkinointia ja markkinointia varten tuottaa, varastoida ja maahantuoda taimiaineistoa. Kasvintarkastusviranomaisen valtuuttaisi taimiaineiston tuotantoa, markkinointia tai maahantuontia harjoittavan taimiaineiston toimittajan todettuaan, että tämän toiminta varmistaa taimiaineiston laadun taimiaineistolain ja EY:n direktiivien mukaisesti.

Koska lakiin ei ole tarkoituksenmukaista ottaa yksityiskohtaisia säännöksiä valtuuttamisesta, tulisi maa- ja metsätalousministeriön antaa tarkemmat määräykset rekisteröitymisestä, taimiaineiston toimittajan valtuuttamisesta ja siitä, miten laadunvarmistus tulee järjestää.

4 §. *Taimiaineiston tuotanto.* Yleisperusteluihin viitaten voidaan todeta, että neuvoston ja komission direktiiveissä on varsin yksityiskohtaisesti säädetty, miten direktiiveissä mainittujen puutarhakasvien taimiaineiston ja niiden lisäysaineiston tuottaminen ja laadunvarmistus on jäsenmaissa järjestettävä. Direktiiveissä olevat ohjeet ovat niin yksityiskohtaisia, että on tarkoituksenmukaista, että maa- ja metsätalousministeriö antaa direktiivien toimeenpanoa koskevat päätökset. Sellaisia lajeja, joita EY:n taimiaineistojen koskevat direktiivit eivät kata, mutta jotka kuuluvat nykyisen taimiaineistolain soveltamisalaan, koskevat tuotantoehdot ja -vaatimukset voitaisiin myös antaa maa- ja metsätalousministeriön päätöksillä.

5 §. *Taimiaineiston markkinointi.* Markkinoi-

tavan taimiaineiston tulee täyttää tietyt vähimmäislaatuvaatimukset ja se tulee varustaa tuoteselosteella. Kuten yleisperusteluissa on todettu, tulisi hedelmä-, koriste- ja vihanneskasvien taimiaineiston markkinoinnille asettaa jossain määrin toisistaan poikkeavia mutta kuitenkin verraten täsmällisiä vaatimuksia. Tämän vuoksi ehdotetaan, että maa- ja metsätalousministeriö määräisi sen mukaan kuin EY:n taimiaineistoa koskevista direktiiveissä säädetään, että tiettyjen, EY:n direktiiveissä mainittujen kasvilajien taimiaineistoa saadaan markkinoida ainoastaan erinä, joiden polveutuminen, lajikeaitous, terveys ja laatu on Suomen tai muun Euroopan unionin jäsenvaltion viranomaisten varmentamaa (sertifioitu aineisto) tai muutoin säädösten mukaisesti luokiteltua.

6 §. *Soveltuvuus Suomen kasvuolosuhteisiin.* Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen tulee antaa suosituksia Suomen kasvuoloihin sopivasta taimiaineistosta. Suositusten tarkoituksena on turvata taimien ostajien ja käyttäjien etu, koska avomaalla viljeltävien kasvien menestyminen Suomessa riippuu olennaisesti niiden alkupe-
rärästä. Kaupan vapautuessa sellaisten kasvien tuonti, joiden menestymisestä ei meillä ole tietoa, voi lisääntyä huomattavasti. Myös voimassa olevassa taimiaineistolaisissa on vastaava säännös ja sitä on pidettävä tarkoituksenmukaisena senkin vuoksi, ettei Euroopan unioni jäsenneuvotteluissa suostunut siihen, että Suomi saisi vaatia alkuperämaamerkintää Suomes-
sa markkinoitavalta taimiaineistolta.

3 luku. Valvonta

7 §. *Viranomaiset.* Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen tehtävänä olisi huolehtia valvonnan kannalta tarpeellisten tarkastusten suorittamisesta ja se tulisi kirjallisesti valtuuttamaan tarkastajia käytännön valvontatehtäviin. Valtuutetuksi tarkastajaksi saataisiin määrätä kasvintuotannon tarkastuskeskuksen palveluksessa oleva henkilö taikka maaseutuelinkeinohallinnon tai maa- ja puutarhatalouden neuvontajärjestöjen palveluksessa oleva tai muu tehtävään koulutettu henkilö. Muita kuin valtion palveluksessa olevia henkilöitä on tarkoitus määrätä tarkastajiksi siihen asti, kun riittävä määrä maaseutuelinkeinohallinnon henkilöstöä on saatu koulutetuksi taimiaineiston tarkastustehtäviin. Vastaava valtuutettujen tarkastajien jär-

jestelmä on ollut käytössä nykyisen taimiaineistolain voimassaoloajan.

Viranomaisten voimavarojen riittämättömyyden vuoksi tarkastajiksi on jatkuvasti ollut tarpeen määrätä muitakin kuin maaseutuelinkeinhallinnon palveluksessa olevia henkilöitä. Valtaosan tarkastustoimenpiteistä tekevät kuitenkin valtion palveluksessa olevat tarkastajat. Muut tarkastajat ovat pääasiassa neuvontajärjestöjen toimihenkilöitä, jotka ovat suorittaneet vain maahantuontitarkastuksia ja heidän hoidettavakseen on pyritty antamaan rutiiniluonteisia tapauksia.

8 §. *Tarkastusoikeus.* Lakiin tulisi ottaa riittävän selkeät säännökset valvontaviranomaisen oikeudesta suorittaa tarkastuksia. EY:n kasvin-suojeludirektiivit ja taimiaineistoja koskevat direktiivit velvoittavat säännöllisiä, vähintään kerran vuodessa tehtäviä tuotantopaikkojen tarkastuksia.

Taimiaineiston toimittajalla olisi velvollisuus antaa kasvintuotannon tarkastuskeskukselle ja valtuutetulle tarkastajalle kaikki valvontaa ja tarkastusta varten tarpeelliset tiedot. Taimiaineiston toimittajan tulisi siten esimerkiksi ilmoittaa kaikki hänen hallinnassaan tai muuten hänen käytettävissään olevat tuotanto-, varastointi- ja myyntipaikat, jotta tarkastus ei tarkastajan tietämättä jäisi koskemaan vain osaa tarkastuksen kohteena olevasta toiminnasta. Yleisten periaatteiden mukaan tietoa, joka aiheuttaisi syytteen vaaran, ei kuitenkaan tarvitsi antaa.

Kasvintuotannon tarkastuskeskus tai valtuutettu tarkastaja oikeutettaisiin saamaan poliisi- ja tulliviranomaisilta virka-apua lain noudattamisen valvonnassa. Lisäksi ehdotetaan myös paloviranomaisille velvollisuutta antaa virka-apua, koska taimiaineisto on lain 11 §:n mukaisissa tapauksissa yleensä tarkoituksenmukaisinta hävittää polttamalla.

9 §. *Salassapitovelvollisuus.* Elinkeinonharjoittajien suojaamiseksi tarkastuksissa ja muussa valvonnassa kertyvien tietojen asiattomalta leviämiseltä pykälässä ehdotetaan säädettäväksi salassapitovelvollisuudesta kuten voimassa olevassa taimiaineistolaisissa. Tarkastaja tai muu henkilö, joka lain täytäntöönpanon yhteydessä saa tietoja elinkeinonharjoittajan liike- tai ammattisalaisuudesta tai taloudellisesta asemasta, ei saa paljastaa tietoja ilman elinkeinonharjoittajan suostumusta. Salassapitovelvollisuus ei estäisi tietojen antamista kasvintuotannon tarkastuskeskukselle tai maa- ja metsätalousminis-

teriolle niille säädettyjen tehtävien suorittamiseksi eikä myöskään rikosten selvittämisen ja muutoksenhaun tutkimisen yhteydessä.

4 luku. Pakkokeinot ja seuraamukset

10 §. *Kielto.* Pykälän mukaan kasvintuotannon tarkastuskeskus tai valtuutettu tarkastaja voisi käyttää lain täytäntöönpanossa pakkokeinoina kieltoja. Kielto voisi estää Euroopan talousalueen ulkopuolelta tuotavan taimiaineistoerän maahantuonnin ja markkinoinnin. Suomessa tuotetun ja Euroopan talousalueelta tuotavan taimiaineistoerän kohdalla voitaisiin kieltää vain erän markkinointi Suomessa. Edellä mainitut kiellot voitaisiin antaa, jos taimiaineisto ei täytä sille asetettuja vaatimuksia. Kielto voisi koskea myös viljelmän tai muun toimipaikan käyttöä, jos se ei täytä sille asetettuja vaatimuksia.

Kielto tulisi antaa määräaikaisena, jos kiellon syy on poistettavissa. Kiellon perusteena olevat kasvintuhoojat voidaan esimerkiksi hävittää. Määräaikainen kielto on vastaavasti heti peruutettava, jos sen peruste on lakannut tai jos perusteella ei ole enää merkitystä.

Koska kiellon tehokkuus useimmiten vaatii kiellon voimaan saattamista heti, ehdotetaan, että kieltoa on muutoksenhausta huolimatta noudatettava heti, jollei muutoksenhakuviranomainen kiellä päätöksen täytäntöönpanoa tai määrää sitä keskeytettäväksi.

11 §. *Hävittämis- ja maastavientimääräys.* Jos Euroopan talousalueen ulkopuolelta tuotavan taimiaineistoerän maahantuonti olisi kielletty, kasvintuotannon tarkastuskeskus voisi pykälän nojalla antaa sen maasta kuljettamista tai hävittämistä koskevan määräyksen. Maasta kuljettamista koskevaa määräystä on tarkoitus käyttää pakkokeinona yleensä tilanteissa, joissa maahantuojia ei ole kohtuullisessa ajassa huolehtinut tavarain kuljettamisesta pois tuontipaikasta ja tavaraa ei ole syytä määrätä hävitettäväksi.

Taimiaineiston hävittämismääräys on maahantuonnin ja maan sisäisen valvonnan yhteydessä yleensä tarpeen silloin, kun taimiaineisto aiheuttaa kasvintuhoojien leviämisen vaaraa. Jos taimiaineiston omistaja tai haltija ei sitä määräyksen mukaisesti hävittäisi, hävittäminen olisi teetettävä hänen kustannuksellaan.

12 §. *Rekisteristä poistaminen.* Jos rekisteröity taimiaineiston toimittaja ei noudata tämän

lain ja sen nojalla annettuja säännöksiä ja määräyksiä eikä korjaa toiminnastaan niitä virheellisyyksiä, jotka viranomaisen on havainnut, kasvintarkastusviranomaisen tulee poistaa rekisteriin merkitty rekisteristä.

Kun rekisteristä poistamisen syy ei enää ole olemassa, asianomainen rekisteristä poistettu on merkittävä uudelleen välittömästi rekisteriin ilman eri hakemusta.

13 §. *Uhkasakko.* Ehdotuksen mukaan kasvintuotannon tarkastuskeskus voisi asettaa määräämänsä kiellon, tietojenantovelvollisuuden, kuljetusmääräyksen tai maastavientimääräykseen liittyvien kuljeusmääräysten tehosteeksi sakon uhan. Kasvintuotannon tarkastuskeskus päättäisi myös sakon määräämisestä maksettavaksi, jos kieltoa tai määräystä ei noudatettaisi. Uhkasakon asettamisesta ja maksettavaksi määräämisestä säädetään uhkasakkolaissa (1113/90).

14 §. *Rangaistussäännös.* Pykälässä ehdotetaan säädettäväksi taimiaineiston toimittajaan kohdistuvista rangaistuksista.

Pykälässä viitattaisiin lisäksi lain 9 §:ssä asetetun salassapitovelvollisuuden rikkomisen seuraamusten osalta rikoslakiin. Rikoslain 40 luvun 5 §:ssä säädetään rangaistuksista, joita virkamiehelle tai julkisyhteisön työntekijälle voidaan tuomita salassapitorikoksesta tai tuottamuksellisesta salassapitorikoksesta. Pykälän mukaan on rangaistava teko oikeudettomasti paljastaa tai käyttää hyödyksi sellaista palvelussuhteessa saatua tietoa, jota lain nimenomaisen säännöksen nojalla ei saa ilmaista. Virkamiehellä tarkoitetaan rikoslaissa henkilöä, joka on virka- tai siihen rinnastettavassa palvelussuhteessa valtioon sekä myös henkilöä, joka lain tai sen nojalla annetun määräyksen perusteella käyttää julkista valtaa. Rikoslain salassapitorikoksia koskevia säännöksiä sovellettaisiin näin ollen myös niihin ehdotetun taimiaineistolain nojalla määrättyihin valtuutettuihin tarkastajiin, jotka eivät ole palvelussuhteessa viranomaisiin.

5 luku. Erinäiset säännökset

15 §. *Maksut, palkkiot ja korvaukset.* Pykälän

mukaan taimiaineiston toimittajilta perittäisiin valtiolle maksuja rekisteröinnistä ja muista toimenpiteistä. Maksuja on tarkoitus periä samoja periaatteita noudattaen kuin voimassa olevan taimiaineistolain nojalla on säädetty. Maksuja peritään nykyisin lain noudattamisen valvontaa koskevista maahantuontitarkastuksista ja erityisten tuotantoehtojen mukaan tuotetun taimiaineiston tarkastuksista. Maksujen perinnästä tulisi säätää samanaikaisesti, kun valtiolle perittävistä maksuista säädetään kasvinsuojelulain nojalla.

Valtuutetuille tarkastajille voitaisiin suorittaa tarkastuksista palkkioita ja kustannusten korvauksia. Palkkioita ja korvauksia on tarkoitus nykyiseen tapaan maksaa vain tarkastajille, jotka eivät ole valtion palveluksessa.

16 §. *Muutoksenhaku.* Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen tai valtuutetun tarkastajan kaikista lain nojalla antamista päätöksistä saataisiin valittaa korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Poikkeuksena tästä olisi vain erillinen valitus uhkasakon asettamispäätöksestä.

Lain 10 §:n 1 momentin mukaista kieltopäätöstä olisi ehdotuksen mukaan noudatettava siitä huolimatta, että päätöksestä olisi valitettu. Mainitutlaiset päätökset ovat yleensä käytännössä viranomaisten pakkokeinoina tehokkaita vain, jos ne voidaan panna heti täytäntöön. Taimiaineiston toimittajan aseman turvaamiseksi pykälässä ehdotetaan myös, että korkein hallinto-oikeus voisi muutoksenhakua käsitellessään kieltää tai keskeyttää päätöksen täytäntöönpanon.

17 §. *Voimaantulo.* Pykälässä säädettäisiin lain voimaantulosta ja nykyisen taimiaineistolain kumoamisesta.

2. Voimaantulo

Esitys liittyy Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa. Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan samanaikaisesti jäsenyyden kanssa.

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Taimiaineistolaki

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tämä laki koskee puutarhakasvien taimiaineiston tuotantoa, maahantuontia ja markkinointia. Tämä laki koskee myös taimiaineiston vientiä Euroopan unionin alueelle ja Euroopan talousalueelle sen mukaan kuin Suomea sitovat kansainväliset sopimukset edellyttävät. Laki ei koske taimiaineiston vähäistä markkinointia, tuotantoa tai maahantuontia, jota ei harjoiteta ammattimaisesti.

2 §

Määritelmät

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *puutarhakasvien taimiaineistolla* hedelmäpuuiden ja marja-, koriste- ja vihanneskasvien taimia ja muuta lisäysaineistoa, ei kuitenkaan ruokasipulin istukkaita eikä vihanneskasvien siemeniä;

2) *taimiaineiston toimittajalla* luonnollista henkilöä tai oikeushenkilöä, joka harjoittaa ammattimaisesti taimiaineiston tuotantoa markkinointia varten, varastointia, maahantuontia, maastavientiä tai markkinointia; sekä

3) *taimitodistuksella* virallista merkintää, joka osoittaa, että kasvien terveyttä, laatua, tuotantoa, jakelua ja mahdollista luokitusta koskevat määräykset on täytetty.

2 luku

Taimiaineiston tuotanto ja markkinointi

3 §

Taimiaineiston toimittajan valtuuttaminen

Taimiaineistoa saa markkinoida ja markki-

nointia varten tuottaa, varastoida ja maahantuoda vain kasvintarkastusviranomaisen valtuuttama ja rekisteröimä taimiaineiston toimitaja.

Taimiaineiston toimittaja voidaan valtuuttaa ja rekisteröidä ainoastaan, jos tämä on järjestänyt toimintansa laadunvarmistuksen ja jos kasvintarkastusviranomainen voi valvoa tämän toimintaa valtuuttamisen edellyttämällä tavalla.

Maa- ja metsätalousministeriö voi antaa tarkempia määräyksiä taimiaineiston toimittajan valtuuttamisesta.

4 §

Taimiaineiston tuotanto

Maa- ja metsätalousministeriö voi määrätä markkinoitavaksi tarkoitetun taimiaineiston tuottamiselle ehtoja ja vaatimuksia, jotka koskevat taimiaineiston perinnöllistä ja ulkoista laatua sekä kasvien terveyden turvaamista. Maa- ja metsätalousministeriö voi määrätä, että kasvintarkastusviranomaisen lisäksi kasvinsuojelulaissa (/) tarkoitetun kasvinsuojeluviranomaisen on tarkastettava tuotanto ennen kuin sitä saa markkinoida.

5 §

Taimiaineiston markkinointi

Maahan tuotavan, Suomessa markkinoitavan sekä Euroopan unionin alueelle tai Euroopan talousalueelle vietävän taimiaineiston tulee täyttää vähimmäislaatuvaatimukset ja kasvien terveyttä koskevat vaatimukset sen mukaan kuin maa- ja metsätalousministeriö siitä erikseen määrää ottaen huomioon Suomea sitovat kansainväliset sopimukset.

Taimiaineiston tulee olla varustettu taimitodistuksella, joka sisältää taimiaineistoa koskevat, sen käytön kannalta olennaiset tiedot sen mukaisesti kuin maa- ja metsätalousministeriö tarkemmin määrää.

6 §

Soveltuvuus Suomen kasvuolosuhteisiin

Kasvintuotannon tarkastuskeskus antaa ja julkaisee suosituksia Suomen kasvuoloihin so-
pivasta avomaalle istutettavien hedelmäpuiden
ja marjakasvien sekä kaksi- ja monivuotisten
koristekasvien taimiaineistosta. Taimiaineiston
toimittajan on pidettävä myyntipaikalla osta-
jien nähtävänä tarkastuskeskuksen julkaisemat
suositukset.

3 luku

Valvonta

7 §

Viranomaiset

Taimiaineiston tuotannon ja kaupan valvon-
nan ohjaus kuuluu maa- ja metsätalousminis-
teriölle.

Tämän lain ja sen nojalla annettujen sään-
nösten ja määräysten noudattamista valvovana
kasvintarkastusviranomaisena toimii kasvin-
tuotannon tarkastuskeskus.

Valvontatehtäviä suorittavat kasvintuotan-
non tarkastuskeskuksen tehtävään kirjallisesti
valtuuttamat tarkastajat siten kuin maa- ja
metsätalousministeriö tarkemmin määrää.

8 §

Tarkastusoikeus

Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen val-
tuuttamalla tarkastajalla on oikeus tarkastaa
taimiaineistoa, viljelmiä, viljelypaikkoja, tuo-
tanto- ja pakkaustiloja, kuljetusvälineitä, varas-
tointi- ja myyntipaikkoja sekä ottaa maksutta
tarpeellisia näytteitä.

Taimiaineiston toimittajan on vaadittaessa
annettava tarkastuskeskukselle ja valtuutetulle
tarkastajalle kaikki valvontaa ja tarkastuksen
suorittamista varten tarvittavat tiedot.

Poliisi-, tulli- ja paloviranomaisten tulee kas-
vintuotannon tarkastuskeskuksen tai valtuute-
tun tarkastajan pyynnöstä antaa virka-apua
tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten
ja määräysten noudattamisen valvonnassa.

9 §

Salassapitovelvollisuus

Henkilö, joka on tässä laissa säädettyä teh-

tävää suorittaessaan saanut tietoja taimiaineis-
ton toimittajan liike- tai ammattisalaisuudesta
tai taloudellisesta asemasta, ei saa niitä paljas-
taa, ellei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus
on säädetty, tähän suostu.

Mitä 1 momentissa säädetään, ei estä tietojen
antamista:

1) syyttäjä- ja poliisiviranomaiselle rikoksen
selvittämistä varten;

2) 7 §:ssä tarkoitetuille viranomaisille tämän
lain mukaisten tehtävien suorittamista varten;
tai

3) muutoksenhakua tutkivalle viranomaisel-
le tämän lain mukaisessa asiassa.

4 luku

Pakkokeinot ja seuraamukset

10 §

Kielto

Kasvintuotannon tarkastuskeskus tai valtuu-
tettu tarkastaja voi kieltää Euroopan talous-
alueelta peräisin olevan taimiaineiston erän
markkinoinnin sekä Euroopan talousalueen ul-
kopuolisesta valtiosta peräisin olevan erän
markkinoinnin ja maahantuonnin, jos taimiai-
neisto ei täytä sille tässä laissa tai sen nojalla
annetuissa säännöksissä tai määräyksissä ase-
tettuja vaatimuksia.

Tarkastuskeskus voi kieltää viljelmän taikka
rakennuksen tai muun tilan käyttämisen taimi-
aineiston viljelyyn, muuhun tuotantoon tai
varastointiin, jos viljelmä, rakennus tai muu
tila ei täytä sille tässä laissa tai sen nojalla
annetuissa säännöksissä tai määräyksissä ase-
tettuja vaatimuksia.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettu kielto
on annettava määräaikaisena, jos puutteelli-
suus on mahdollista poistaa. Kielto on viipy-
mättä peruutettava, jos puutteellisuus on pois-
tettu tai jos sillä ei enää kiellon määräämisen
kannalta ole merkitystä.

Kieltoa on muutoksenhausta huolimatta
noudatettava, jollei muutoksenhakuviranomai-
nen kiellä päätöksen täytäntöönpanoa tai mää-
rää sitä keskeytettäväksi.

11 §

Hävittämis- ja maastavientimääräys

Kasvintuotannon tarkastuskeskus voi mää-
rätä taimiaineiston, jonka markkinointi tai

maahantuonti on 10 §:n nojalla kielletty, hävittäväksi tai vietäväksi määräajassa pois maasta. Päätökseen voidaan liittää ehtoja sen täytäntöönpanossa noudatettavasta menettelystä.

Hävittämismääräys on annettava uhalla, että määräyksen mukaisesti suorittamatta jäänyt hävittäminen teetetään laiminlyöjän kustannuksella. Teettäen suoritettua hävittämisen kustannukset maksetaan valtion varoista ja peritään laiminlyöjältä noudattaen, mitä verojen ja maksujen perimisestä ulosottoihin annetussa laissa (367/61) säädetään.

12 §

Rekisteristä poistaminen

Jos tehdyssä tarkastuksessa todetaan, ettei taimiaineiston toimittaja noudata tämän lain tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, tulee kasvintarkastusviranomaisen antaa asianomaiselle huomautus sekä tarvittaessa ilmoittaa määräaika, jonka kuluessa toiminnassa havaitut virheellisyys on korjattava.

Kasvintarkastusviranomaisen tulee poistaa rekisteristä se, joka ei huomautuksesta huolimatta korjaa toiminnassa havaittuja virheellisyyksiä.

Rekisteristä poistettu on merkittävä välittömästi uudelleen rekisteriin ilman eri hakemusta sitten, kun rekisteristä poistamisen syy ei enää ole olemassa.

13 §

Uhkasakko

Kasvintuotannon tarkastuskeskus voi asettaa 10 §:ssä tarkoitetun kiellon, 8 §:n 2 momentissa tarkoitetun tietojenantovelvollisuuden sekä 11 §:ssä tarkoitetun määräyksen tehosteeksi uhkasakon. Tarkastuskeskus päättää myös uhkasakon määräämisestä maksettavaksi.

Uhkasakon asettamista koskevaan päätökseen ei saa erikseen hakea muutosta valittamalla.

14 §

Rangaistussäännös

Joka tahallaan tai törkeästi huolimattomuudesta

1) markkinointia varten tuottaa, markkinoi tai maahantuo taimiaineistoa ilman 3 §:ssä tarkoitettua valtuutusta tai

2) markkinoi taimiaineistoa ilman 5 §:n 2 momentissa tarkoitettua taimitodistusta,

on tuomittava, jollei siitä ole muualla laissa säädetty ankarampaa rangaistusta, *taimiaineistolain säännösten rikkomisesta* sakkoon.

Edellä 7 §:ssä tarkoitettujen viranomaisten puolesta kasvintuotannon tarkastuskeskus tekee ilmoituksen 1 momentissa tarkoitetun rikkomuksen saattamiseksi syyteharkintaan. Ilmoitus voidaan jättää tekemättä sellaisesta rikkomuksesta, jota on kokonaisuutena pidettävä ilmeisen vähäisenä.

Rangaistus virkamiehen ja julkisyhteisön työntekijän salassapitovelvollisuuden rikkomisesta säädetään rikoslain 40 luvun 5 §:ssä.

5 luku

Erinäiset säännökset

15 §

Maksut, palkkiot ja korvaukset

Tämän lain mukaisista rekisteröinneistä ja muista toimenpiteistä voidaan periä valtiolle maksuja. Maksuista on muutoin voimassa, mitä valtion maksuperustelaisissa (150/92) säädetään.

Kasvintuotannon tarkastuskeskus voi maksaa valtuuttamilleen maaseutuelinkeinohallinnon ulkopuolisille tarkastajille tarkastuksista ja muista toimenpiteistä palkkiota ja kustannusten korvausta.

16 §

Muutoksenhaku

Tämän lain nojalla annettuun kasvintuotannon tarkastuskeskuksen tai valtuutetun tarkastajan päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen noudattaen, mitä muutoksenhausta hallintoasioissa annetussa laissa (154/50) säädetään.

Edellä 10 §:n 1 momentin nojalla annettua päätöstä on muutoksenhausta huolimatta noudatettava, jollei korkein hallinto-oikeus muutoksenhakua käsitellessään kiellä täytäntöönpanoa tai määrää sitä keskeytettäväksi.

17 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Tällä lailla kumotaan 12 päivänä huhtikuuta 1991 annettu taimiaineistolaki (663/91). ryhtyä sen täytäntöönpanon edellyttämiin toimenpiteisiin.
Ennen tämän lain voimaantuloa saadaan

Helsingissä 12 päivänä syyskuuta 1994

Tasavallan Presidentti
MARTTI AHTISAARI

Ministeri *Ole Norrback*

